

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม และกิจกรรมการกระจำง่า่านิยมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคาราสุมทร อำเภอสรรคาสา จังหวัชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียน โรงเรียนคาราสุมทร อำเภอสรรคาสา จังหวัชลบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญาโดยวัดจากแบบประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) ได้คะแนน 17-18 จำนวน 18 คน แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มทดลอง ที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนคาราสุมทร อำเภอสรรคาสา จังหวัชลบุรี รวมทั้งหมด 300 คน ทำแบบวัดประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) และผู้วิจัยตรวจสอบแบบวัดประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) คัดเลือกผู้ที่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญาที่ได้คะแนน 17-18 ได้จำนวน 28 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการทดลอง จำนวน 18 คน สอบถามความสมัครใจทุกคนแล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ซึ่งแบ่งกลุ่มการทดลองออกเป็น 3 กลุ่ม คือ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม นักเรียนกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมการกระจำง่า่านิยม และนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวัดประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) ซึ่งเป็นแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงของแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .74 และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่า่านิยม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญาของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ระยะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (repeated-measured analysis of variable : one between- subjects variable and one with – subjects variable) ของ ฮาวเวล (Howell, 1997, p. 357) วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ใช้แบบแผน การทดลองแบบหลายกลุ่มแบบวัดซ้ำ (Multigroup pretest – posttest follow up design) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ซึ่งวิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้ ในระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมดทำแบบวัดประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนน แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาที่มีคะแนนตั้งแต่ 17–18 แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเพื่อแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน พร้อมทั้งเก็บคะแนนจากแบบวัดประเมินตนเองไว้เป็นคะแนนการทดสอบครั้งแรก (pretest) ในระยะทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการทดลองเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมกับกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 7.30 - 8.20 น. และ ใช้กิจกรรมการกระจำคำนิยามกับกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 7.30–8.20 น. ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมใด ๆ ทั้งสิ้น และระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการฝึกโปรแกรมทักษะทางสังคมและการฝึกด้วยกิจกรรมการกระจำคำนิยามแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) อีกครั้ง และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งเก็บผลเป็นคะแนนการทดสอบหลังการทดลอง (posttest) ส่วนในระยะติดตามผล หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยนัดหมายให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำแบบวัดประเมินตนเอง เอส ดี คิว (SDQ) และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งเก็บผลเป็นคะแนนการทดสอบระยะติดตามผล (follow up) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมการกระจำคำนิยาม และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมการกระจำคำนิยาม และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง
5. นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง
6. นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมี ปัญหาในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง

8. นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมี ปัญหาในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง

9. นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมี ปัญหา ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม นักเรียนที่ได้รับการกิจกรรมการกระจำค่านิยม และนักเรียนกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม นักเรียนที่ได้รับการกิจกรรมการกระจำค่านิยม และนักเรียนกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะ หลังการทดลองต่ำกว่า ในระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะ ติดตามผลต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะ หลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. นักเรียนที่ได้รับการกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ใน ระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. นักเรียนที่ได้รับการกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ใน ระยะติดตามผลต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. นักเรียนที่ได้รับการกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ใน ระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 การทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตาราง 4 และภาพที่ 3 ซึ่งพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาของการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัย ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองซึ่งเข้าร่วมการฝึกทักษะทางสังคม กลุ่มกิจกรรมการกระจำค่านิยม และกลุ่มควบคุม และแบ่งระยะเวลาของการทดลองออกเป็น 3 ระยะ กล่าวคือ ระยะก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาของทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้วิจัย ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา มาทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากแบ่งออกเป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม กลุ่มกิจกรรมการกระจำค่านิยม และกลุ่มควบคุม ทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มต่างก็มีลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงไม่แตกต่างกัน แต่ในระยะในระยะเวลาหลังการทดลองและระยะติดตามผล ให้ผลที่แตกต่างออกไปโดยจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีค่าเฉลี่ยในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 13.00$) และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 12.00$) ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 17.67$) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 11.50$) และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 10.67$) ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 17.50$) ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้รับกิจกรรมใด ๆ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 17.83$) และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 18.17$) ไม่แตกต่างไปจากระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 17.67$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรส สาริยะ (2540, หน้า 112) พบว่า การทดสอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับช่วงเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล อิมสำราญ (2543, หน้า 113) พบว่าการทดสอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับช่วงเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ก่อนการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาอยู่ในระดับที่ต้องให้ความช่วยเหลือ เมื่อได้เข้าร่วมการฝึกทักษะทางสังคมและฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยมแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาต่ำลง เพราะกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคมเป็นกิจกรรมที่ให้สมาชิกได้ฝึกสำรวจทั้งในด้านที่ดี และไม่ดีของตนเองและผู้อื่น ฝึกทักษะการสื่อสารที่ดี การรู้จักเลือกหรือตัดสินใจตามแม่แบบที่ดี ตลอดจนรู้จักพิจารณาถึงผลของการกระทำที่ดีและไม่ดี กอปรกับกิจกรรมที่จัดให้สมาชิกได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อน ได้ทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างเป็นระบบ แต่ไม่ซับซ้อนทำ

ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสุข การยอมรับตนเองและผู้อื่น ส่วนกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมนเป็นกิจกรรมที่ให้สมาชิกได้ฝึกคิด พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงคำนิยามของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และสมาชิกสามารถมองเห็นคำนิยามของกันและกัน สามารถนำแนวคิดที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม และกลุ่มกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน ทำให้ขาดโอกาสที่จะเกิดความรู้ การคิดไตร่ตรองทางเลือกและตัดสินใจเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต จึงเป็นสาเหตุให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหานั้นแตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าว เป็นผลให้พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาและวิธีการทดลองส่งผลพร้อมกัน ดังจะเห็นได้จากการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง ตามสมมติฐานในข้อต่อ ๆ ไป

ตอนที่ 2

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะก่อนทดลองและหลังการทดลองของนักเรียนแต่ละกลุ่มเป็นดังนี้ กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 17.67$, $\bar{X} = 13.00$) กลุ่มการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน ($\bar{X} = 17.50$, $\bar{X} = 11.50$) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 17.67$, $\bar{X} = 17.83$) จะเห็นได้ว่า ก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหานั้นแตกต่างกัน แต่ระยะหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 7 ภาพที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม กลุ่มกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองแตกต่างกัน จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาลดลง ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ประกอบกับการฝึกทักษะการสื่อสาร การฟัง การแสดงออก ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนสมาชิกด้วยกัน การประสานความคิด ซึ่งในทุกทักษะเน้นการแสดงออกทั้งภาษาล้อคำและภาษาท่าทาง นอกจากนี้เทคนิคที่ใช้ในการฝึกทักษะทางสังคมของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับจากนักเรียนด้วยกันเองและจากผู้วิจัย ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะต่าง ๆ และได้มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน การแบ่งปันความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้นักเรียนได้เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้นทั้งในด้านบวกและด้านที่บกพร่อง และมีข้อตั้งใจที่จะแก้ไขด้านที่บกพร่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ซึ่งวนิดา เดียวพานิช (2537, หน้า 36) กล่าวว่า การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้บุคคล

มีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สตาร์ค (Stark, 1983, p. 144) ในเรื่องการประเมินโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม พบว่า จำนวนเด็กมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาการฝึกอบรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไวล์ และคณะ (Wise et al., 1991, pp. 231 – 241) ได้ศึกษาการฝึกทักษะทางสังคมให้แก่วัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ภายหลังการฝึกทักษะทางสังคม วัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น

ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำจ้านิยม มีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาดลดลง เป็นเพราะการกระจำจ้านิยม เป็นกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองได้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างสถานการณ์ เรื่องราว การทำกิจกรรม การศึกษาไปความรู้ และสร้างข้อคำถาม โดยให้กระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอน ของแรตส์ ฮาร์มัน และไซมอน คือ การเลือกกระทำอย่างอิสระ เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือกที่เกิดจากการพิจารณาของทางเลือกแต่ละทางแล้ว ภูมิใจและยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น ยืนยันการเลือกของตนเองอย่างเปิดเผย กระทำตามที่ตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ซึ่งถ้าผู้รับการฝึกผ่านกระบวนการทั้ง 7 ขั้นนี้ ก็จะเกิดจ้านิยมในสิ่งนั้น จนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะกิจกรรมการกระจำจ้านิยม เป็นกิจกรรมที่เน้นการฝึกคิดให้เป็นโดยตรง และเป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ปัญหา โดยเฉพาะ นอกจากนั้นยังกระตุ้นให้กลุ่มทดลองได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นของตนเองแล้วอภิปรายร่วมกัน ซึ่งทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้และเข้าใจถึงผลดี - ผลเสียของสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดจึงทำให้ผู้รับการฝึกเกิดจ้านิยมในสิ่งนั้น จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นาดยา ปิลันธนาพันธ์ (2532, หน้า 524) กล่าวว่า กลวิธีพื้นฐานของการกระจำจ้านิยม คือ การสนองตอบต่อสิ่งที่บุคคลพูดหรือทำให้เขาได้ทวนกลับมาคิดและทำความเข้าใจในสิ่งที่เขาคิด พูด หรือทำด้วยตนเองกลายเป็นความกระจำจ้านิยม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลวดี สายจำปา (2543, หน้า 102) ที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการใช้เพื่อนช่วยเพื่อนและกิจกรรมการกระจำจ้านิยมต่อความสามารถ ในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำจ้านิยม มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นในระยะหลังการทดลองดีกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่กลุ่มทดลองที่สาม ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมและ กิจกรรมการกระจำจ้านิยม จึงไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในทักษะทางสังคม และการกระจำจ้านิยมที่เป็นระบบ กระบวนการ ที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหา ทำให้ขาดแนวคิด การตัดสินใจ

ในแนวทางที่ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม ในการแก้ไขปัญหาดังนั้นการได้รับกิจกรรมการทดลองที่ต่างกัน หรือไม่ได้รับกิจกรรมใด ๆ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ ดังงานวิจัยของ วิไล อิ่มสำราญ (2543, หน้า 114 - 119) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมนในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคม นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน และนักเรียนกลุ่มควบคุมทำให้ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาดังกล่าวแตกต่างกันในระยะหลังการทดลอง คือผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาดังกล่าวต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม และกลุ่มกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมนให้ผลที่ไม่แตกต่างกัน

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาดังกล่าว ในระยะก่อนทดลองและระยะติดตามผลของนักเรียนแต่ละกลุ่มเป็นดังนี้ กลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 17.67$, $\bar{X} = 12.00$) กลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน ($\bar{X} = 17.50$, $\bar{X} = 10.67$) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 17.67$, $\bar{X} = 18.16$) จะเห็นได้ว่า ก่อนการทดลองค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาดังกล่าวไม่แตกต่างกัน แต่ระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 9 ภาพที่ 3 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาดังกล่าวในระยะติดตามผลแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มได้รับวิธีทดลองที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคม กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับกิจกรรมใด ๆ ซึ่งกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมทั้ง 2 กลุ่ม ได้ผ่านการฝึกการทำกิจกรรมในระยะเวลาอันพอสมควร อีกทั้งกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมนได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อฝึกการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ฝึกการคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลและตัดสินใจถึงผลดี ผลเสียของทางเลือกในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม ตลอดจนรู้จักวิธีการแก้ปัญหา และถึงแม้ว่าในช่วงระยะติดตามผลกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยมนจะไม่ได้รับโปรแกรมการฝึกใด ๆ ก็ตาม พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทดลองทั้ง 2 อย่างก็ยังมีพฤติกรรมที่คงทนไม่มีปัญหาดังกล่าวในเรื่องของพฤติกรรมเสี่ยง ทำให้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาดังกล่าวในระยะติดตามผลของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ทาวรรณา (2543, หน้า 71) ที่ศึกษาผลของการให้การศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวโลกอส การกระจ่างค่านิยมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเยาวชนหญิงในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็ก พบว่า คะแนนเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคตของเยาวชนหญิงที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแนวโลกอส กลุ่มการกระจ่างค่านิยม กลุ่มควบคุม ในระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าว พอสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมการกระจ่างค่านิยม และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะติดตามผลแตกต่างกัน กล่าวคือ แม้จะทิ้งช่วงระยะออกไป เมื่ออยู่ในระยะติดตามผลพฤติกรรมก็ยังคงทนไม่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา

ตอนที่ 3

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา ของกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 13.00$) ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 17.67$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 11 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจาก ในระยะหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ได้มีโอกาสแบ่งปันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลของตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตนเอง รวมทั้งข้อเท็จจริงอันเป็นหลักการ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และสมาชิกได้ข้อคิด ข้อตั้งใจที่ดีในการวางแผนการปฏิบัติตนที่เหมาะสมที่สังคมยอมรับ ดังที่ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539, หน้า 51) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยของการพยายามหาเอกลักษณ์ของตน โดยพยายามค้นหาความสามารถ ความต้องการที่แท้จริงของตนในอนาคต การอยู่ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนจะเปิดโอกาสให้วัยรุ่นเรียนรู้วิธีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง พัฒนาทักษะทางสังคมกับผู้ที่อยู่ในวัยเดียวกัน แลกเปลี่ยนความรู้สึก และปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดความรู้สึกเท่าเทียมกันทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ไวส์ และคณะ (Wise et al., 1991, pp. 231 - 241) ได้ศึกษาการฝึกทักษะทางสังคมให้แก่วัยรุ่น พบว่า ภายหลังการฝึกทักษะทางสังคม วัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหากลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 12.00$) ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 17.67$) อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 11 ภาพประกอบที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหายุ่งยากในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากการที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมได้รับการฝึกทำกิจกรรมร่วมกัน การแบ่งปันประสบการณ์ ความคิดเห็นของกันและกัน การฝึกให้คิดอย่างมีเหตุมีผล และได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน การคิดในหลายแง่ หลายมุมจากเพื่อนสมาชิกด้วยกันอย่างอิสระ กอปรกับสภาพการณ์ของการยอมรับซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่ม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความคิดและการปฏิบัติตนไปในทางที่ดี รู้จักวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ผลจากการใช้ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีเหตุผลต่อการตัดสินใจปฏิบัติตนและมีแนวความคิดที่ดี ในระยะติดตามผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ มาร์ติน (Martin, 1986, p. 681) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการพัฒนาทักษะทางสังคมที่มีต่อปัญหาทางอารมณ์ของเด็กระดับมัธยมศึกษา พบว่า ทักษะทางสังคมมีส่วนช่วยพฤติกรรมและผลการเรียนให้ดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงทิศทางในทางบวกของพฤติกรรมและผลการเรียนของกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม

จากเหตุผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคม สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหายุ่งยากในระยะติดตามผลได้

3. ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหายุ่งยากของกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 13.00$) แตกต่างจากระยะติดตามผล ($\bar{X} = 12.00$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 11 ภาพที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหายุ่งยากในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการใช้กิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้สมาชิกได้รู้จักและเข้าใจตนเอง นอกจากนั้นยังช่วยให้เข้าใจผู้อื่นด้วย กิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคมประกอบด้วยหลายลักษณะ เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การทำกิจกรรมกลุ่ม การแบ่งปันประสบการณ์ ความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน การฝึกคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาต่าง ๆ กันทั้งกลุ่มย่อยและการระดมความคิด การมีปฏิสัมพันธ์ต่อสมาชิกในกลุ่ม จึงช่วยให้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหายุ่งยากในระยะหลังการทดลองและติดตามผลไม่แตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าว สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหายุ่งยาก ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาของกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม ในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 11.50$) ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 17.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 13 ภาพที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการฝึกการคิด วิเคราะห์ พิจารณาตัดสินใจถึงผลดี ผลเสีย ของทางเลือกในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมอย่างรอบคอบต่อปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกิจกรรมที่มุ่งเน้นสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จักคิดและแสดงออกถึงคำนิยัมของตนเองและคำนิยัมนั้นต้องไม่ขัดแย้งต่อสังคม พร้อมทั้งทำให้นักเรียนได้มองเห็นแนวทางที่จะจัดอันดับคำนิยัมของตนเองให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสังคมต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ นาดยา ปิรันธนาพันธ์ (2532, หน้า 495) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคำนิยัม หมายถึง การจัดอันดับคำนิยัมเสียใหม่ ให้มีระบบคำนิยัมไปในทางเดียวกันกับที่สังคมต้องการ ก็จะทำให้การตัดสินใจจัดความขัดแย้งในคำนิยัมภายในตนเองได้ด้วยการทำกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัมที่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งแล้วให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นของตนเองและฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิไล อัมสำราญ (2543, หน้า 125) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม จึงเป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมหรือพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหา โดยผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน โดยให้เหตุผลหลากหลายในการตัดสินใจเลือก ทำให้นักเรียนได้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เหมาะสมชัดเจนขึ้น สามารถนำวิธีการคิดไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นคำนิยัมของตนเองและเป็นผู้ที่ประพฤติตนได้เหมาะสมตามที่สังคมต้องการ และเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ปกติสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม สามารถช่วยลดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาได้ ซึ่งก่อนการทดลองไม่ได้รับการจัดกิจกรรมใด ๆ และเมื่อได้รับการใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม จึงทำให้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง

2. ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาพฤติกรรม ของกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยัม ในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 10.67$) ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง

($\bar{X} = 17.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 13 ภาพที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 8 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง เป็นเพราะว่าก่อนการทดลอง นักเรียนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาและไม่ได้รับกิจกรรมใด ๆ แต่เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการกระจำค่านิยมในระยะหนึ่งแล้ว พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาค่าต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง และเป็นผลสืบเนื่องต่อไปในระยะติดตามผล ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม ได้ผ่านการฝึกการตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น รวมทั้งได้ผ่านการตัดสินใจในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างมีหลักเกณฑ์ ได้เรียนรู้ค่านิยมของตนเอง เท่ากับว่านักเรียนได้พัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันกิจกรรมการกระจำค่านิยมก็เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งวิธีการของกิจกรรมการกระจำค่านิยมนี้ ได้ผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายซักถามจากข้อคำถามแล้วนำมาผสมผสานกันเป็นกิจกรรมการกระจำค่านิยม สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้และเพื่อนนักเรียนได้ฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม ก็จะช่วยทำให้นักเรียนกระจำชัดในค่านิยมของตนเองมากขึ้นในการแสดงออกถึงทักษะในทางการคิด การกระทำเพื่อแก้ปัญหาที่ได้ประสบได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ บลูม (Bloom, 1956 อ้างถึงใน เสาวรส สาริยะ, 2540, หน้า 118) กล่าวว่า สถานการณ์และปรากฏการณ์ ที่นักเรียนได้รับและเรียนรู้ด้วยตนเอง จะนำไปสู่ความรู้สึกนึกคิดอันจะทำให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้น อย่างไรก็ดีตามเจตคติที่ดี ความเชื่อถือและพฤติกรรมก็จะเป็นไปตามเจตคติหรือค่านิยมนั้น และสอดคล้องกับนาตยา บิลันรณานนท์ (2532, หน้า 537) กล่าวว่า วิธีการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยมเน้นที่วิธีการ โดยมุ่งเน้นที่ทักษะการค้นคว้าและสร้างค่านิยมของตนเองและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมอย่างเป็นขั้นตอน ดังนั้น การทำกิจกรรมการกระจำค่านิยมจึงส่งผลให้นักเรียนมีแนวทางประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดี กล่าวคือ กล่าวทำ กล่าวตัดสินใจและมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาลดลงในระยะติดตามผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล อิมสำราญ (2543, หน้า 126) ที่ศึกษา การใช้กิจกรรมการกระจำค่านิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยมมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาค่าต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมการกระจำค่านิยมและการฝึกทักษะทางสังคม สามารถช่วยให้พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหามีพฤติกรรมลดลงได้

3. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา ของกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิมในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 11.50$) แตกต่างกับระยะติดตามผล ($\bar{X} = 10.67$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 13 ภาพที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 9 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิม ทำให้นักเรียนมีแนวทางในการคิดอย่างมีเหตุผล และมีความรอบคอบในการตัดสินใจ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสม เพราะในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิด ความรู้สึก วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างรอบคอบถึงผลดี ผลเสียของทางเลือกนั้น ๆ โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนมีการสำรวจคำนิยิมของตนเองเปรียบเทียบกับคำนิยิมของผู้อื่นและตัดสินใจในสิ่งที่ควรนำไปประพฤติปฏิบัติในทางที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไล อัมสำราญ (2543, หน้า 127) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิม มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเหตุผลดังกล่าว สรุปได้ว่า การฝึกกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิม ช่วยให้นักเรียนมีแนวคิด การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมคงอยู่ได้ในระยะติดตามผล และทำให้ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาวิจัย พบว่า การใช้การฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิม สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา สามารถช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในทางบวกมากขึ้น กล่าวที่จะตัดสินใจเลือกแนวทางที่ควรปฏิบัติตนที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้มีการนำวิธีการดังกล่าว มาใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่มิได้หมายความว่า การใช้กิจกรรมเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ได้เสมอไป เพราะอาจจะมีตัวแปรทางด้านอื่น ดังนั้นถ้าผู้ที่นำไปใช้ควรมีการพิจารณาและวิเคราะห์คุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรอื่น ๆ เพื่อช่วยให้การใช้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

1.2 สถานศึกษาควรมีการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่าคำนิยิม เพื่อจะได้นำความรู้เหล่านั้นมาถ่ายทอดและนำมาใช้กับนักเรียน เนื่องจากทักษะทางสังคมและการกระจำง่าคำนิยิม จะช่วยให้นักเรียนมีพื้นฐานที่ดีในการเลือกประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรนำโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมไปใช้ในการลดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหาวฤกกรรมก้าวร้าว

2.2 ควรมีการนำโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม และกิจกรรมการกระจำงำนไปใช้กับเด็กที่ติดยาเสพติดในระยะฟื้นฟู

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University